

Tilburg University

Noot bij: Voorzitter Beroepscommissie RSJ (2011-04-15)

Kooijmans, T.

Publication date:
2011

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Kooijmans, T., (2011). *Noot bij: Voorzitter Beroepscommissie RSJ (2011-04-15)*, No. 15, 5 p., Apr 15, 2011. (Sancties; Vol. 4, No. p. 263-267).

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

derde van de opgelegde straf ten uitvoer is gelegd'. Artikel 4 van die regeling benoemde omstandigheden die aanleiding zou kunnen geven om, in afwijking van het in artikel 3 vervatte uitgangspunt, de plaatsing op een later tijdstip te doen plaatsvinden. Het betreft telkens concrete, op de persoon van de veroordeelde toegesneden omstandigheden. Dit samenstel van regels –ook wel aangeduid als Fokkensregeling– is in 2000 in (artikel 42 en 43 van) de Penitentiaire maatregel opgenomen (*Stb.* 1999, 482). Op 4 augustus 2010 is artikel 42 Pm gewijzigd en is artikel 43 Pm geschrapt (*Stb.* 2010, 312). Dit wijzigingsbesluit heeft krachtens de daarin opgenomen bepaling van overgangsrecht geen gevolgen voor veroordeelden die op het tijdstip waarop het wijzigingsbesluit in werking trad –4 augustus 2010– reeds zijn geplaatst nadat een derde van de opgelegde vrijheidsstraf ten uitvoer is gelegd. Het doel van de Fokkensregeling was helder: beoogd werd een zo spoedig mogelijke aanvang van de TBS-behandeling in geval van veroordeling tot een lange gevangenisstraf en TBS. Door (hoofdzakelijk) beleidsmatige overwegingen, waaronder die omtrent een herverkaveling van het zorgaanbod in detentie, is de Fokkensregeling geschrapt. Daarbij speelde ook een rol dat meer recht zou moeten worden gedaan aan 'het vergeldingsdoel van de gevangenisstraf' (*Stb.* 2010, 312, p. 7).

Vooruitlopend op het schrappen van de Fokkensregeling, is deze regeling reeds op 10 november 2009 'bevroren'. Op dat moment was reeds een derde van de aan klager opgelegde gevangenisstraf ten uitvoer gelegd (doch was hij nog niet in een TBS-inrichting geplaatst). Desondanks heeft de minister niet de beslissing genomen om klager over te plaatsen naar een TBS-inrichting. Aldus heeft hij in strijd gehandeld met de op dat moment nog geldende Fokkensregeling. Tot dat oordeel komt ook de beroepscommissie (een vergelijkbaar oordeel velt de beroepscommissie in de zaak 10/679/TR, eveneens op 20 oktober 2010). Het college kent aan

klager een financiële tegemoetkoming toe.

Daarbij laat de beroepscommissie het echter niet. Zij draagt de minister namelijk tevens op om grond van de inmiddels vervallen Fokkensregeling een nieuwe beslissing te nemen. De beroepscommissie lijkt –zonder dat met zoveel woorden te overwegen– artikel 1, tweede lid, Sr naar analogie toe te passen. Dit artikellid houdt in dat bij verandering van wetgeving na het tijdstip waarop het feit begaan is, de voor de verdachte gunstigste bepalingen worden toegepast. Opmerking verdient dat artikel 1, tweede lid, Sr niet op de executiefase van toepassing is (vgl. G. Knigge, *Verandering van wetgeving* (diss. Groningen), Arnhem: Gouda Quint 1984, p. 228-231 en 338-342; vgl. voorts EHRM 12 februari 2008, *NJ* 2009, 90 m.nt. T.M. Schalken, §151-152 (*Kafkaris v. Cyprus*)). Uitgangspunt in de executiefase is dat wetwijzigingen direct kunnen worden geëffectueerd. Hoewel de beroepscommissie op zichzelf terecht een onrechtmatig handelen van de minister constateerde, gaat het bij deze stand van zaken dan niet aan om te bevelen dat het oude recht alsnog wordt toegepast, temeer niet daar met het nieuwe recht mede beoogd wordt knelpunten in het zorgaanbod onder de oude regeling te ondervangen.

T. Kooijmans

15 Beslissing tot handhaving plaatsing in PPC, niettegenstaande eerdere uitspraak beroepscommissie, in strijd met recht (voorzitter beroepscommissie 15 april 2011, 11/1059/STB; Schaap-Meulemeester, De Bruin, secr.)

Post alia.

Verzoeker vraagt om schorsing, met toepassing van artikel 69, vierde lid, in verband met artikel 64 van de Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden (Bvt), van de (verdere) tenuitvoerlegging van de beslissing van de

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (Staatssecretaris) van 29 maart 2011, inhoudende het handhaven van de plaatsing van verzoeker in het PPC (Penitentiaal Psychiatrisch Centrum) te Vught. (...)

De standpunten

Verzoeker heeft het verzoek als volgt toegelicht.

De toenmalige Minister van Justitie heeft op 9 juni 2010 besloten verzoeker vanuit een longstayafdeling van het FPC De Pompestichting over te plaatsen naar het PPC II te Vught. Het beroep tegen deze beslissing is op 15 december 2010, 10/1608/TB, door de beroepscommissie op formele en materiële grond gegrond verklaard en er is een tegemoetkoming toegekend. Deze uitspraak bracht met zich mee dat verzoeker diende te worden teruggeplaatst naar genoemde longstayafdeling.

De Minister heeft pertinent geweigerd uitvoering aan deze beslissing te geven. Kort voor het moment dat een kort geding in gang zou worden gezet heeft de Staatssecretaris besloten verzoekers plaatsing in het PPC te continueren. Nu de beslissing de juridisch van kracht zijnde beslissing ex artikel 13 Sr van 11 januari 2000 beoogt te doen vervallen, dient de onderhavige beslissing als een beslissing ex artikel 13, eerste lid jo derde lid, Sr te worden aangemerkt.

Blijkens artikel 13 Sr jo artikel 41 Pm behoort de beslissing te worden genomen door de 'Minister' van Justitie. Dat is niet gebeurd en daarmee is sprake van een onbevoegd genomen beslissing., althans een beslissing in strijd met de wet.

Voorts is vereist dat er advies wordt ingewonnen bij twee gedragsdeskundigen van verschillende disciplines, waaronder een psychiater. Uit de beslissing blijkt niet dat een psychiater heeft geadviseerd.

De raadsman verwijst naar eerdergenoemde uitspraak van de beroepscommissies van 15 december 2010 en hij verzoekt de beleidsnotitie ten behoeve van die procedure als hier ingelast te beschouwen. Weliswaar kent de wet thans

niet meer de eis dat terugplaatsing slechts kan geschieden indien het hoofd van de inrichting daartoe adviseert, maar dat laat onverlet dat de overige (zelfstandige) gronden om het beroep op 15 december 2010 gegrond te verklaren onverkort van kracht zijn. De situatie van verzoeker is onveranderd. Nog altijd heeft hij te maken met negatieve reacties van medege-detineerden. Nog altijd past verzoeker niet binnen de doelgroep en kan niet worden gezegd dat het PPC een geschikte omgeving is voor verzoeker.

Door de voortdurende onrust vanwege zijn huidige detentieplek en de stress ten gevolge van onzekerheid en juridische procedures, is het psychisch welzijn van verzoeker aanzienlijk achteruit gegaan. Het is de vraag of deze wijze van tenuitvoerlegging niet dermate inhumaan is dat sprake is van schending van artikel 3 EVRM. De Staatssecretaris heeft op geen enkele wijze duidelijk gemaakt dat de inhoudelijke casus wezenlijk verschilt ten opzichte van de casus waarin de beroepscommissie haar uitspraak heeft gedaan. De beslissing van 15 december 2010 maakt voorts duidelijk dat er een spoedeisend belang is. Niet voor niets is in deze uitspraak bepaald dat verzoeker 'ten spoedigste' moest worden teruggeplaatst.

De Staatssecretaris heeft overwogen dat de bestreden beslissing mede beoogt onnodige overplaatsingen te voorkomen. Het is echter juist aan de Minister te wijten dat verzoeker de afgelopen jaren van plek naar plek is verhuisd. Het kan bezwaarlijk zo zijn dat door een handeling in strijd met de beslissing van het hoogste rechtsorgaan (verzoeker niet terugplaatsen), de legitimering van de voortzetting van die handeling wordt gevonden. Het feit dat er besluitvorming gaande is betreffende het creëren van een voorziening ten behoeve van levenslanggestraften vormt eveneens niet een voldoende argument voor de beslissing. Niet valt in te zien waarom verzoeker een 'eventuele' plaatsing in een 'eventuele' voorziening in het PPC zou moeten afwachten in plaats van op een longstayafdeling.

De bestreden beslissing is evident onredelijk en onbillijk, als ook in strijd met de wet- en regelgeving.

De raadsman verzoekt om het schorsingsverzoek te laten beoordelen door de voorzitter of een van de leden van de beroepscommissie die de uitspraak van 15 december 2010 heeft gedaan.

Uit de inlichtingen van de Staatssecretaris komt het volgende naar voren.

Verzoeker is na de uitspraak van de beroepscommissie van 15 december 2010 nader onderzocht door een psycholoog en een psychiater. Voorts heeft de commissie Geestelijk Gestoorde Gedetineerden (GGG) advies uitgebracht over verzoekers plaatsingsmogelijkheden. Uit de opgemaakte rapportages en het advies van de commissie GGG blijkt niet dat verzoeker detentieongeschikt is. Zijn opname in het PPC Vught is derhalve niet in strijd met artikel 3 EVRM. Uitgangspunt is dat de tenuitvoerlegging van een levenslange gevangenisstraf plaatsvindt binnen het gevangeniswezen. Plaatsing in een speciale voorziening voor (levens)langgestraften heeft hierbij volgens de commissie GGG de voorkeur. Nu hierover reeds concrete besluitvorming gaande is, is de beslissing tot een voortgezet verblijf van verzoeker in het PPC Vught in afwachting van plaatsing in deze speciale voorziening gerechtvaardigd.

Uit het besluit Taakomschrijving Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 17 december 2010, houdende bekendmaking van de taak waarmee de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie meer in het bijzonder zal zijn belast blijkt dat de Staatssecretaris is belast met de besluitvorming inzake DJI-aangelegenheden. Van een onbevoegd genomen besluit is geen sprake.

De beoordeling

De beroepscommissie heeft op 15 december 2010, 10/1608/TB, verzoekers beroep tegen de beslissing van 9 juni 2010 van de toenmalige Minister van Justitie tot plaatsing van verzoeker in het PPC II te Vught op formele en materiële grond gegrond verklaard en de bestreden beslis-

sing vernietigd. De beroepscommissie heeft bepaald dat verzoeker ten spoedigste zal moeten worden teruggeplaatst naar de longstayafdeling van De Pompestichting te Vught.

Nu de Staatssecretaris met de beslissing van 29 maart 2011 feitelijk de plaatsing uit een longstayvoorziening handhaaft, acht de schorsingsvoorzitter verbonden aan de beroepscommissie als bedoeld in artikel 67 Bvt zich naar haar voorlopig oordeel bevoegd om over onderhavig schorsingsverzoek te oordelen.

De voorzitter stelt voorop dat in het kader van het verzoek om schorsing van een beslissing van de Staatssecretaris slechts ruimte bestaat voor een voorlopige beoordeling en dat de zaak niet ten gronde kan worden onderzocht en beslist.

Gelet op genoemd besluit 'Taakomschrijving Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie' van 17 december 2010 is naar het voorlopig oordeel van de voorzitter geen sprake van een onbevoegd genomen beslissing.

Aan de orde is de vraag of de beslissing tot handhaving van de plaatsing van verzoeker in het PPC II te Vught waartegen beroep is ingesteld in strijd is met het recht dan wel zodanig onredelijk is dat er een spoedeisend belang is om thans over te gaan tot schorsing van de in beroep bestreden beslissing. Naar het oordeel van de voorzitter is dat het geval.

Zoals aangegeven heeft de beroepscommissie op 15 december 2010 beslist dat verzoeker ten spoedigste zal moeten worden teruggeplaatst naar de longstayafdeling van De Pompestichting te Vught.

In de pro justitia rapportage van [A], GZ-psycholoog, van 15 februari 2011 wordt geconcludeerd dat de overplaatsing naar het PPC niet ten goede lijkt te komen aan de psychische stabiliteit van betrokkene. Uit de pro justitia rapportage van [B], psychiater, van 16 februari 2011 komt naar voren dat de huidige PPC-afdeling geen goede verblijfplek is voor verzoeker, het risico voor verder afglijden in depressieve symptomatologie en dus onnodige detentieschade is reëel aanwezig. Indien er geen afdelingen binnen het gevange-

niswezen aanwezig zijn die voldoen aan de door de hoofdbehandelaar van de longstayafdeling van De Pompestichting geformuleerde criteria wordt ter voorkoming van verdere psychische ontregeling, geadviseerd verzoeker terug te plaatsen naar de longstayafdeling van De Pompestichting.

De adviescommissie GGG heeft op 25 februari 2011 aangegeven dat voor verzoeker op dit moment geen plaats beschikbaar is die voldoet aan de eisen die in de multidisciplinaire rapportages zijn geformuleerd. Zij heeft geadviseerd verzoeker te plaatsen op een longstayafdeling in een inrichting voor TBS-gestelden.

De Staatsecretaris heeft gesteld dat reeds concrete besluitvorming gaande is voor een speciale voorziening van (lebens)langgestraften en dat de beslissing tot een voortgezet verblijf van verzoeker in het PPC Vught in afwachting van plaatsing in deze speciale voorziening gerechtvaardigd is. Hierbij is echter niet aangegeven op welke termijn een dergelijke voorziening gereed zal zijn.

De uitspraak

De voorzitter wijst het verzoek toe en schorst de beslissing van de Staatssecretaris, in afwachting van de uitspraak van de beroepscommissie.

NOOT

Verzoeker is in het najaar van 1982 veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf. Eind 1999 is hij overeenkomstig artikel 13 Sr in de Van Mesdagkliniek opgenomen. Medio 2005 heeft die kliniek de minister verzocht om verzoeker terug te plaatsen naar een penitentiaire inrichting omdat sprake was van een stabiele situatie en verzoeker, gelet op zijn status, niet in aanmerking kwam voor een longstayindicatie. Met de dienovereenkomstige beslissing van de selectiefunctionaris werd de kiem gelegd voor een jarenlang gesteggel tussen verzoeker en de minister over de plaats waar verzoeker zijn straf dient uit te

zitten. Bij dit langdurige meningsverschil valt op dat verzoeker zich nogal eens tot de beroepscommissie heeft gewend en dat zijn beroep telkens gegrond werd verklaard.

Zo ook het beroep tegen een beslissing van 9 juni 2010 van de minister om verzoeker vanuit de longstayafdeling van het FPC de Pompestichting over te plaatsen naar het penitentiair psychiatrisch centrum II te Vught. Dit beroep werd bij uitspraak van 15 december 2010 gegrond verklaard. Daarbij stelde de beroepscommissie voorop dat voor het antwoord op de vraag of verzoeker kan worden teruggeplaatst naar het gevangeniswezen niet alleen diens detentie(on)geschiktheid bepalend is, maar ook de in het gevangeniswezen voor hem beschikbare psychiatrische zorg, alsmede garanties voor een humane tenuitvoerlegging van de aan hem opgelegde gevangenisstraf. In het licht daarvan en van de vele overplaatsingen van verzoeker in de voorgaande jaren, achtte de beroepscommissie het in diens belang dat voor hem een stabiele, van duurzame structuur voorziene, omgeving zou worden geboden, waar hij voor langere tijd zou kunnen verblijven zonder te worden onderworpen aan een plotselinge en op ondeugdelijke gronden gebaseerde overplaatsing. Bij deze stand van zaken luidde de slotsom van de beroepscommissie dat de bestreden beslissing van de minister in strijd met de wet en onredelijk en onbillijk was. Om die reden diende verzoeker ten spoedigste te worden teruggeplaatst naar de longstayafdeling.

Een uitgangspunt binnen ons strafrecht is dat onherroepelijke rechterlijke uitspraken niet alleen mogen maar ook moeten worden geëxecuteerd (vgl. HR 1 februari 1991, *NJ* 1991, 413 m.nt. ThWvV). Zo oordeelde de Hoge Raad oordeelde in 1999 dat het openbaar

ministerie niet vrij staat zich de bevoegdheid aan te meten niet tot executie van een door de rechter aan een verdachte op te leggen gevangenisstraf over te gaan (HR 1 juni 1999, *NJ* 1999, 567 m.nt. Sch). Nu heeft deze rechtspraak betrekking op de verhouding tussen de *opleg-*

ging van de straf door de rechter enerzijds en de tenuitvoerlegging van die straf anderzijds. Deze rechtspraak ziet niet op de verhouding tussen de rechter die in de tenuitvoerleggingsfase een beslissing neemt en de uitvoerende macht (eveneens in de tenuitvoerleggingsfase). Een onverkort vasthouden aan het genoemde uitgangspunt in die fase is niet goed mogelijk. In het detentierecht zijn bepaalde beslissingen van de beroepscommissie naar hun aard nu eenmaal niet tot in lengte der jaren geldig. De onderhavige zaak illustreert dat in zekere zin. Waar het op enig moment tijdens de tenuitvoerlegging van de gevangenisstraf aangewezen kan zijn om die tenuitvoerlegging te laten plaatsvinden in een TBS-kliniek en op een later moment wederom in de gevangenis, zou dat laatste de betrokkene aanleiding kunnen geven om zich daartegen bij de beroepscommissie te verzetten. Als hij daar succes heeft en de terugplaatsingsbeslissing –de beëindigingsbeslissing als bedoeld in artikel 41 Pm– wordt vernietigd, kan zich na verloop van tijd een nieuwe situatie voordoen die herbeoordeling van de detentiepositie opportuun maakt en leidt tot een nieuwe terugplaatsingsbeslissing. Daarmee wordt op zichzelf het eerdere oordeel van de beroepscommissie niet ondergraven indien er nieuwe feiten en omstandigheden zijn die daadwerkelijk aanleiding kunnen geven

tot de nieuwe terugplaatsingsbeslissing. Het ligt op de weg van de staatssecretaris om die nieuwe feiten en omstandigheden als zodanig te benoemen en te onderbouwen dat zij hem tot de nieuwe beslissing hebben kunnen brengen.

In de onderhavige zaak is de staatssecretaris daar in het geheel niet in geslaagd. De ingevolge artikel 13 lid 3 vereiste gedragskundige adviezen vormen juist een contra-indicatie voor zijn standpunt, de adviescommissie geestelijke gestoorde gedetineerden heeft geadviseerd om verzoeker op een longstayafdeling te plaatsen en het door de staatssecretaris gebezigde argument dat, nu 'plaatsing in een speciale voorziening voor (levens)langgestraften volgens de commissie GGG de voorkeur heeft [en] hierover reeds concrete besluitvorming gaande is', een voortgezet verblijf van verzoeker in het penitentiair psychiatrisch centrum Vught in afwachting van plaatsing in deze speciale voorziening gerechtvaardigd is, vormt –in het licht van deze zich al jaren voort-slepende kwestie waarbij de mogelijkheden tot het bieden van psychiatrische zorg aan verzoeker een centrale rol (lijken te) spelen– een argument tegen zijn beslissing op. Kortom, de staatssecretaris heeft er in deze zaak een potje van gemaakt.

T.Kooijmans